

Suositus 23/2019/tillväxt D 2019

Aikaisempi asiakirjanumero A 1778/tillväxt
Käsittelijä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee
arktisen alueen matkailuklusteria (suositus 23/2019)

Ehdotus

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen suosituksesta 23/2019 tiedoksi ja
odottaa poliittista dialogia.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se käynnistää erityisen pohjoismaisen arktisen matkailuyhteistyön.
että se tukee tiedonvaihtoa kestävästä matkailusta Arktiksella.
että se tekee selvityksiä arktisen matkailun parhaista käytännöistä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoitus

Pohjoismaiden ministerineuvosto (MR-N) kiittää suosituksesta 23/2019.
Pohjoismaiden ministerineuvosto on Pohjoismaiden neuvoston tavoin pannut merkille matkailun kasvavan merkityksen Pohjoismaissa, ja se on yhtä mieltä siitä, että Pohjoismailla on hyvät mahdollisuudet luoda työllisyyttä ja talouskasvua muun muassa Arktikselle. Ministerineuvosto on tietoinen siitä, että potentiaali ja haasteet voivat vaihdella maittain ja alueittain. Esimerkiksi suurkaupungit eroavat haja-asutusalueista, missä ei ole riittävästi infrastruktuuria ja missä joudutaan kiinnittämään erityistä huomiota herkkiin luontoalueisiin. Vaikka Pohjoismaiden eri paikoilla ja alueilla onkin hyvin erilaiset edellytykset toimia matkailukohteina, ministerineuvosto katsoo Pohjoismailla olevan yhteisiä mahdollisuuksia ja haasteita, minkä vuoksi pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisesta voi olla sekä kansallista että pohjoismaista hyötyä.

2.1. Taustaa

Pohjoismaiden ministerineuvoston alaista matkailuyhteistyötä on priorisoitu viime vuosina vahvasti. Elinkeinoministerit päättivät 16. toukokuuta 2017 Bergenissä pitämässään kokouksessa, että pohjoismaista matkailuyhteistyötä varten laaditaan pohjoismainen suunnitelma ja että sitä laatimaan asetetaan työryhmä. Työryhmä on tehnyt laatimistyötä vuosina 2017–2018, ja elinkeinopolitiikan virkamieskomitea (ÄK-N) on tukenut työtä käynnistämällä useita työryhmän suosituksiin pohjautuvia aloitteita. Ensimmäisenä mainittakoon poliittinen analyysi, jossa vertaillaan maiden matkailupoliittista työtä ja selvitetään yhteisiä haasteita ja yhteistyömahdollisuuksia. Analyysi julkaistiin 28. maaliskuuta 2019, ja se on luonut vankan pohjan etenkin Pohjoismaiden matkailuviranomaisten yhteistyön vahvistamiselle. Lisäksi Kööpenhaminassa pidettiin toukokuussa 2019 pohjoismainen matkailualan konferenssi, johon osallistui yli 60 yksityisen ja julkisen sektorin edustajaa kaikista Pohjoismaista (mukaan lukien Färsaarilta ja Grönlannista). Edellä mainitut toimet ovat helpottaneet matkailuyhteistyön suunnitelman laatimista ja edistäneet alan pohjoismaisen yhteistyön lisäämistä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto muistuttaa myös muista matkailualalla käynnissä olevista toimista. Ministerineuvostoa vuonna 2019 luotsannut Islanti on puheenjohtajakauden ohjelmassaan määrittellyt yhdeksi painopistealueeksi kestävän matkailun Pohjoismaissa. Tavoitteena on pohjoismaisen luonnon säilyttäminen ja suojeleminen ja matkailualan kestävyiden ja kilpailukyvyyn lisääminen. Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston elinkeinosektori on käynnistänyt kestävyteen ja Agenda 2030:een painottuvan hankkeen, jonka tavoitteena on tukea maiden työtä kestävän kehityksen valvomiseksi, mittaamiseksi ja vahvistamiseksi. Näillä toimenpiteillä voidaan tukea tiedonvaihtoa arktisen alueen kestävästä matkailusta.

2.2 Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman 2019–2023 hyväksyminen

Pohjoismaiden elinkeinoministerit hyväksyivät 27. kesäkuuta 2019 Reykjavikissa pitämässään kokouksessa Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman 2019–2023. Elinkeinoministerien (kestävän kasvun ministerineuvosto, MR-TILLVÄXT) alainen työryhmä laatii sen toteuttamista varten erillisen toimenpidesuunnitelman, jota tarkistetaan vuosittain.

Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman on määrä vahvistaa Pohjoismaiden elinkeinoministerien alaista pohjoismaista matkailuyhteistyötä, ja sen tarkoituksena on mahdollistaa ja varmistaa Pohjolan matkailualan kestävä kasvu vuoteen 2030 ulottuvien YK:n kestävyystavoitteiden mukaisesti. Suunnitelma tukee kansallisia matkailustrategioita ja -politiikkoja toteuttamalla toimenpiteitä, jotka kytkeytyvät suunnitelman tavoitteisiin, ja se tarttuu kansallisiin ja alueellisiin haasteisiin entistä järjestelmällisemmin.

Suunnitelman strategiset painopistealueet ovat seuraavat:

- Kilpailukykyinen Pohjola: Toimintaedellytykset, matkailupoliitiikan kehittäminen, tilastot jne.
- Innovatiivinen ja älykäs Pohjola: Innovointi, digitalisaatio, liiketoiminnan kehittäminen keskittyen muun muassa pk-yrityksiin ja mikroyrityksiin

- Kestävä Pohjola: Matkailun vaikutukset muun muassa ympäristöön, alueisiin ja talouteen. Vaikutusten mittaamiseen tarkoitettut menetelmät jne.
- Vetovoimainen Pohjola: Kaukomarkkinoihin keskittyvä markkinointi jne.

Keskiössä on myös monialainen yhteistyö, jonka puitteissa muut sektorit ja yhteistyöalueet voivat osallistua suunnitelman toteuttamiseen.

Suunnitelman mukaan *”Hankkeiden ja toimenpiteiden toteutuksessa on otettava huomioon se, että matkailualan tarpeet, haasteet ja mahdollisuudet vaihtelevat Pohjolassa maittain ja alueittain. Huomioon otettavia tekijöitä ovat esimerkiksi maantieteellinen asema, väestötiheys, infrastruktuuri ja matkailualan kehittyneisyys eri alueilla. Suunnitelmassa luodaan perusta Pohjoismaiden poliittisten päättäjien ja organisaatioiden väliselle nykyistä järjestelmällisemmälle yhteistyölle, ja tavoitteena on matkailuun liittyvien politiikkatoimien ja hankkeiden kehittäminen sekä toteuttaminen. Suunnitelman toteutuksen keskiössä ovat Pohjoismaiden ministerineuvosto ja soveltuvat pohjoismaiset laitokset. Lisäksi pidetään toivottavana yhteistyötä muiden ministerineuvostojen ja laitosten kanssa, joiden asialistalla on matkailuun liittyviä kysymyksiä. Näistä politiikan aloista voidaan mainita esimerkkeinä ympäristö ja ilmasto, kulttuuri, ruoka, aluekehitys sekä arktinen yhteistyö.”*

2.3 Ministerineuvoston vastaus suosituksen että-lauseisiin

Ensimmäisessä että-lauseessa suositetaan erityisen pohjoismaisen arktisen matkailuyhteistyön käynnistämistä. Ministerineuvoston mielestä on kuitenkin suotavampaa hyödyntää nykyisiä rakenteita sen sijaan, että perustettaisiin uusia. Tässä yhteydessä mainittakoon etenkin pohjoismaisen matkailutyöryhmä, jonka tehtävänä on varmistaa Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman 2019–2023 toteutuminen ja koordinoida alan pohjoismaista yhteistyötä maiden kysynnän ja tarpeiden pohjalta ja myös arktiset alueet huomioon ottaen. Tähän liittyy relevanttien toimijoiden keskinäisen koordinoinnin ja yhteistyön varmistaminen niin Pohjoismaiden ministerineuvoston piirissä (esimerkiksi NORA ja NAUST-strategia) kuin pohjoismaisten laitosten toimien kesken. Nordic Innovationilla ja aluepolitiikan virkamieskomitealla (ÄK-R) on työryhmässä tarkkailijan asema. Näin pyritään varmistamaan synergiat mahdollisimman hyvin. Matkailuyhteistyön suunnitelman mukaan alueyhteistyön nykyisiä rakenteita, kuten Färsaarten, Grönlannin ja Islannin välistä NATA-yhteistyötä, pyritään jatkossa hyödyntämään entistä tehokkaammin. Työryhmä luonnollisesti myös selvittää ja varmistaa esimerkiksi Arktista neuvostoa ja muita toimijoita koskevien hankkeiden parhaat mahdolliset synergiat.

Suosituksen toisessa että-lauseessa kehoitetaan tukemaan tiedonvaihtoa kestävästä matkailusta Arktiksella. Vireillä on jo useita tätä tavoitetta tukevia toimenpiteitä, kuten julkaisut *Nordic Tourism Policy Analysis* (2019) ja *Arctic Tourism in Times of Change* (2019). Matkailuyhteistyön suunnitelman täytäntöönpanoa seuraava työryhmä voi myös tehdä aloitteita, joilla luodaan tietopohjaa ja/tai kerätään tietoa kestävästä matkailusta arktisilla alueilla. Aloitteita voidaan käsitellä maiden kysynnän/tarpeiden pohjalta ja/tai matkailutyöryhmään saapuneiden yhteydenottojen perusteella.

Kolmannessa että-lauseessa suositetaan tekemään selvityksiä arktisen matkailun parhaista käytännöistä. Kuten edeltä ilmenee, matkailualalla on saatettu päätökseen useita toimenpiteitä ja uusia on jo vireillä. Esimerkkeinä mainittakoon Islannin puheenjohtajakauden ohjelma, kestävä matkailu pohjoisessa sekä edellä mainittu kestävyysshanke, joka on käynnistysvaiheessa. Kestävyyshankkeen tavoitteena on tukea Pohjoismaiden ponnisteluja kestävä kehityksen valvomiseksi, mittaamiseksi ja vahvistamiseksi alueellamme. Työryhmä arvioi jatkuvasti uusien selvitysten tarvetta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto arvioi tämän nojalla, että Pohjoismaiden neuvoston näkemykset on otettu huomioon ja tullaan sisällyttämään arktisen alueen matkailuyhteistyötä koskeviin toimiin.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo, että suosituksen voi poistaa.

Valiokunnan näkemykset

Pohjoismaisen matkailuyhteistyön puitteissa tapahtuu nykyään paljon. Valiokunnan mielestä on ilahduttavaa, että matkailualalle on vihdoin saatu pohjoismainen toimintasuunnitelma ja työryhmä, joka seuraa suunnitelman täytäntöönpanoa. Valiokunta ymmärtää, että toimintasuunnitelman vastuualueisiin ja työryhmän toimeksiantoon sisältyy myös arktisten olojen ja muiden erityisolosuhteiden huomioiminen. Siitä huolimatta se olisi toivonut arktisten alueiden selkeämpää positiivista erityiskohtelua tai painotusta itse vastauksessa. Näin se olisi voinut varmistua siitä, etteivät arktiset kysymykset ole vaarassa "hukkua" muuhun matkailualan yhteistyöhön, joka koskettaa kenties useampia ihmisiä ja johon liittyy suurempia taloudellisia odotuksia. Valiokunta olisi myös toivonut parempaa kuvausta pohjoismainen matkailuyhteistyön rahoituksesta yleensä sekä matkailualan arktisen yhteistyön rahoituksesta erityisesti. Näin valiokunta olisi saanut paremman kuvan siitä, miten matkailua priorisoidaan pohjoismaisessa yhteistyössä ja arktista näkökulmaa matkailualan yhteistyössä.

Pohjolassa 29. huhtikuuta 2020

Anders Eriksson (ÅF)

Arman Teimouri (L)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Freddy André Øvstegård (SV)

Helge André Njåstad (FrP)

Jaspur Langgaard (sb)

Lorena Delgado Varas (V)

Lulu Ranne (ps.)

Nils Aage Jegstad (H)

Orla Hav (S)

Pyry Niemi (S)

Ruth Mari Grung (A)

Stein Erik Lauvås (A)

Torhild Bransdal (KrF)